

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1271/2015
17.03.2016. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Слађане Накић-Момировић и Марине Говедарица, чланова већа, у парници тужиоца В.В. из З., кога заступа В.Б., адвокат из Б., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Дирекција за имовинско правне послове, Одељење у Београду, ради стицања без основа и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 12604/11 од 13.02.2013. године, у седници већа одржаној дана 17.03.2016. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуде Вишег суда у Београду Гж 12604/11 од 13.02.2013. године и Првог основног суда у Београду П 59955/2010 од 22.06.2011. године и предмет **ВРАЋА** Вишем суду у Београду као првостепеном на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 59955/2010 од 22.06.2011. године Први основни суд у Београду се огласио апсолутно ненадлежним за поступање по тужби у делу који се односи на измирење дуга поводом стицања без основа због неисплаћених ратних дневница за период од 24.03.1999. године до 10.06.1999. године са припадајућом каматом те се тужба у том делу одбацује. Истом пресудом одбијен је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете због повреде права личности у износу од 200.000,00 динара са каматом и обавезан тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 11.250,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 12604/11 од 13.02.2013. године одбијена је жалба тужиоца и потврђена наведена пресуда Првог основног суда у Београду.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога. Ревизијом је указано на различито поступање Вишег суда у Београду и Апелационог суда у Београду у истоврсним предметима.

Врховни касациони суд је оценио да постоји потреба за уједначавањем судске праксе у интересу равноправности грађана у споровима војних резервиста као тужилаца против тужене државе по захтевима за накнаду нематеријалне штете повредом права личности услед дискриминације. Стога је о ревизији тужиоца одлучено као о изузетно дозвољеној.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04, 111/09, 53/13-УС), који се примењује у овој парници на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 55/14) Врховни касациони суд је оценио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је као војни обвезник био у резервном саставу Војске Југославије и учесник рата на Косову и Метохији у периоду од 24.03.1999. године до 10.06.1999. године. Тужени није исплатио тужиоцу дуговане износе на име дневница у складу са Правилником о накнади путних и других трошкова у Војсци Југославије, опредељених тужбом на износ од 6.850,00 динара. Споразумом закљученим 11.01.2008. године између Владе Републике Србије и Штрајкачког одбора ратних војних резервиста из неразвијених општина Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорођа, Дољевац, Прокупље и Блаце регулисана је исплата помоћи овим неразвијеним општинама у укупном максималном износу од 2.000.000,00 динара, у шест месечних рата почев од јануара 2008. године на посебно отворене рачуне општина за ту намену.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да се о праву на накнаду зарада и дневница лицима у резервном саставу Војске Југославије за време НАТО бомбардовања СРЈ током 1999. године одлучује у управном поступку, да је судска заштита обезбеђена у управном спору а такође да захтев за накнаду нематеријалне штете због повреде права личности није основан имајући у виду да је дискриминаторско поступање само оно прављење разлике које се заснива на личном својству у вези са одредбама члана 2. Закона о забрани дискриминације и да се не може сматрати да је постојало дискриминитарско понашање јер тужилац чињеничним наводима у тужби током првостепеног поступка није навео у односу на које његово лично својство је тужени правио разлику приликом исплате дневница између њега и других лица којима су дуговане дневнице исплаћене по споразуму од 01.01.2008. године, као и да тужилац није доказао да је било других штрајкачких одбора са којима Влада није хтела да закључи споразум.

Ревизијом тужиоца се основано указује да су разлози нижестепених судова нејасни и да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Потраживање ради накнаде нематеријалне штете због повреде права личности тужилац заснива на нанетој штети узрокованој дискриминацијом у односу на друге војне резервисте којима су дневнице исплаћене на основу наведеног споразума Владе Републике Србије са штрајкачким одборима ратних војних резервиста који је закључен 11.01.2008. године. Став нижестепених судова о неоснованости тужбеног захтева образложен је применом Закона о забрани дискриминације који је објављен у Службеном гласнику Републике Србије 30.03.2009. године и ступио је на снагу 07.04.2009. године, више од годину дана након закључења споразума Владе Републике Србије и Штрајкачких одбора ратних војних резервиста из неразвијених општина на коме тужилац, као акту дискриминације заснива своје потраживање. По оцени Врховног касационог суда нижестепене одлуке су погрешно засноване на Закону о забрани дискриминације, који није био део позитивног националног законодавства у време проузроковања штете, услед чега је постојање основа за накнаду штете због повреде права личности узроковане дискриминаторским понашањем требало ценити применом члана 21. Устава Републике Србије и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези члана 1. Првог Протокола уз Европску конвенцију који се непосредно примењују (члан 18. став 2. и 145. став 2. Устава Републике Србије). Из наведеног произилази да су нижестепени судови били у обавези да оцене да ли је тужилац претрпео дискриминацију оспореном радње тужене имајући у виду да ли се са њим поступало другачије него са другим лицима у сличној ситуацији и да ли постоји разумно и објективно оправдање разлике у поступању од стране тужене државе.

Основаност захтева тужиоца за накнаду нематеријалне штете зависи и од постојања његовог потраживања према туженој на основу ког он има очекивање да му захтеване дневнице буду исплаћене. У овом случају погрешна је оцена нижестепених судова о апсолутној ненадлежности за поступање у делу потраживања за исплату дугованих дневница. Према Закону о уређењу судова и члану 1. Закона о парничном поступку суд опште надлежности је стварно надлежан за поступање у имовинско правним споровима за накнаду штете. Истовремено нижестепени судови су пропустили да дају јасне и непротивуречне разлоге да ли је за период проведен у ратној јединици тужиоцу исплаћена накнада и у ком износу и за које дане у складу са Правилником о накнади путних и других трошкова у Војсци Југославије и да ли је тужилац од престанка војне службе па до подношења тужбе подносио туженој захтев ван суда за исплату неисплаћених дневница и стим у вези утврди да ли је био у истој чињенично правној ситуацији у односу на остале војне резервисте за које је тужена закључила наведени споразум.

Влада Републике Србије је 17.01.2008. године потврдила споразум од 11.01.2008. године закључен са Штрајкачким одбором ратних војних резервиста са

пребивалиштем у седам означених општина са статусом неразвијених, којим је регулисана исплата ратних дневница у виду финансијске помоћи преко њихових општина. Закључком Владе одређено је да се изврши пренос новчаних средстава на посебне рачуне наведених општина и да се ратним војни инвалидима и резервистима из ових општина исплати накнада у складу са закљученим споразумом, под условом да се та лица одрекну свих потраживања у споровима који су водили пред парничним судовима. Према постигнутом споразуму и закључку Владе Републике Србије исплата се врши у виду финансијске помоћи ратним војним резервистима, који имају пребивалиште на територији општина Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорођа, Дољевац, Прокупље и Блаце који имају статус неразвијених општина. Међутим по оцени Врховног касационог суда, статус социјалне угрожености и имовно стање које оправдава финансијску помоћ државе (у било ком облику) подразумева и обавезу примаоца да докаже такав статус као основ за ова давања. Како ни споразум ни закључак Владе не захтевају да ратни војни резервисти пруже доказе о имовном стању или социјалној угрожености ради доношења правилне и законите одлуке у овој парници било је неопходно утврдити на који начин и под којим условима су вршене исплате ратним војним резервистима са територија наведених општина да би се могло оценити да ли би исплата дневница била извршена и тужиоцу да је имао пребивалиште на територији ових општина. Како је у овом случају све наведено изостало предмет се враћа на поновно суђење и отклањање наведених недостатака.

Са изнетих разлога Врховни касациони суд је на основу овлашћења из члана 406. став 1. и 407. став 2. Закона о парничном поступку укинуо обе нижестепене пресуде и доставио списе на надлежност Вишем суду у Београду као стварно и месно надлежном првостепеном суду за поступање, сходно члану 23. став 1. тачка 7. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ број 116/08 ... 101/13) и члана 4. став 1. тачка 1. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС“ број 101/13).

**Председник већа–судија
Миломир Николић,с.р.**